

Z S S S - SINDIKAT UPOKOJENCEV SLOVENIJE

Ljubljana, 21. avgust 2022

Javno pismo

Ne pozabite: tudi starejši imamo pravico do dostopa do javnih storitev, četudi nismo vsi 2022digitalno pismeni

g. dr. Robert Golob, predsednik vlade RS
ga. Sanja Ajanović Hajnik, ministrica za javno upravo
ga. dr. Emilija Stojmenova Duh, ministrica Službe Vlade RS za digitalno preobrazbo
g. Danijel Bešič Loredan, dr.med., minister za zdravje

Spoštovani,

ponovno opozarjamo, da smo upokojenke in upokojeneci ter vsi starejši vsak dan vse bolj odrinjeni na rob družbenih dogajanj. Vse bolj nam je onemogočen dostop do javnih storitev, ki jih nujno potrebujemo za uresničevanje svojih potreb na raznih področjih, ker mnogi nimajo potrebnih veščin in znanja za uporabo informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

V tej državi se še kar naprej pozablja, da je petina prebivalk in prebivalcev starejših od 65 let ter da mnogi nimajo veščin za digitalno komuniciranje, da o »belih« in »sivih« lisah v predmestjih in na slovenskem podeželju, kjer dostop do svetovnega spleta sploh ni mogoč, niti ne govorimo (morda bi bilo treba pogledati, kaj se dogaja s programom Rune – povprašajte župane). V Sloveniji po nam dostopnih podatkih samo 51 odstotkov ljudi v starosti od 65 do 74 redno uporablja internet. Pametne telefone pa ima zgolj 58 odstotkov starejših v tej starostni skupini. Podatkov za nas starejše od 74 let pa sploh ni. Očitno nismo več statistično pomembni.

Opozarjamo vas, da v zadnjih dneh vodstva nekaterih zdravstvenih domov v Sloveniji javnosti sporočajo, da bomo do družinskega zdravnika lahko prišli samo še s pomočjo nekakšnih aplikacij in prijav na njihove portale. Pogledali smo na nekatere spletne strani zdravstvenih zavodov in ugotovili, da je dostop do osebnega zdravnika po novem možen le prek portala za paciente. Na teh portalih je izrecno poudarjeno, da stiki prek elektronske pošte niso več mogoči. Na portal se je mogoče registrirati v dveh fazah: najprej z enim od digitalnih potrdil, nato pa še z "dvofaktorsko avtentifikacijo". Oprostite, tudi jaz, ki se imam za digitalno pismeno, se na teh portalih nisem znašla. Samo na nekaterih portalih je še navedena telefonska številka, kamor

Dalmatinova 4, 1000 LJUBLJANA, tel.: (01) 43 41 200, e-mail: sus@sindikat-zsss.si,
https://www.zsss.si/sindikati_zsss/sus/,

pacient lahko pokliče, ampak to ni številka osebnega zdravnika, ampak klicnega centra. Oni nato urejajo prijavo za obisk pri družinskem zdravniku. Pri tem morajo pacienti uslužbencu klicnega centra razlagati, kakšna zdravstvena težave jih pesti, da jih lahko po prioriteti razvrsti na čakalno listo pri osebnem zdravniku. Kje je tu pravica do varovanja osebnih podatkov?

Po novem zavarovanke in zavarovanci sploh ne morejo več priti v osebni stik s svojim osebnim zdravnikom, če jim to ne omogoči digitalna aplikacija ali uradnik klicnega centra. Ali se tisti, ki so to uvedli, sploh zavedajo, kaj počnejo. Njih je treba poslati na tečaj komuniciranja.

Takšen način komuniciranja med osebnimi zdravniki in njihovimi pacienti, v kakršnega nas sedaj silijo »digitalne aplikacije«, je popolnoma nehuman in s človeškega vidika tudi nevzdržen. Svetovni splet je dejansko javen, kljub vsem geslom in drugim varnostnim ukrepom. Zakaj ne bi komunicirali z zdravnikom tako, da bi denimo na Tromostovju v Ljubljani obesili na oglasno desko, kakšno zdravstveno težavo imamo in zakaj želimo obiskati svojega osebnega zdravnika.

Torej zavarovanka in zavarovanec, ki sta vse življenje plačevala za zdravstveno varstvo, sploh ne moreta več priti v osebni stik s svojim osebnim zdravnikom, ko imata težave z zdravjem. Kako brezosebno in z vidika zdravstvene stroke verjetno tudi žalostno. Ali nič več ne velja dejstvo, da je pogovor z zdravnikom dostikrat že polovica poti do boljšega počutja?

Ob tem je treba reči, da nas številni člani in drugi starejši opozarjajo, da so portali za prijavljanje k osebnemu zdravniku »kompletно neprijazni«.

Pa še to: doslej nismo nič izvedeli o tem, kako bodo obveščeni o tej novosti ljudje, ki nimajo ne tehničnih možnosti, ne znanja, da bi se prijavljali na portale. Ali bo vedno več starejših odvisnih od otrok, sosedov in znancev? Ali želi ta država z uvajanjem takšnih praks vse več starejših narediti za opravilno nesposobne?

Oprostite, ampak takšno ureditev v zdravstvenem sistemu v našem Sindikatu upokojujencev Slovenije razumemo le tako, da želi država starejše odvrčati od obiskov pri osebnem zdravniku. Zdi se nam, da državi ne mar, če bo zaradi tega več starejših postalo neozdravljivo bolnih in če bo med starejšimi večja umrljivost. Mimogrede, na lestvici smrti starejših zaradi covida smo na nečastnem tretjem mestu med 27 državami članicami EU.

Zavedamo se, da je pravica do zdravstvene oskrbe in do dostopnih zdravstvenih storitev ena od temeljnih človekovih pravic. Zato bo naš sindikat, če ne boste primerno ukrepali, dal pobudo za ustavno presojo takšnega načina dostopa zavarovank in zavarovancev do osebnega zdravnika. Po naši presoji gre za diskriminacijo tistih, ki nimajo tehnologije, znanja in možnosti za digitalno komuniciranje. Mnogim država niti ne zagotavlja dostopa do svetovnega spleta, ker živijo na »belih lisah«.

Ponavljamo, kar smo zapisali že lani, da se zavedamo, da bo razvoj družbe temeljil na uvajanju digitalizacije, robotike, umetne inteligence in še česa, vendar ob tem opozarjamo, da ne smemo dovoljevati tehnologije, ki brez privolitve posega v našo zasebnost. N smemo dovoliti, da bi uvajanje novih tehnologij in digitalizacije povzročalo novo razslojevanje in diskriminacijo.

Menimo, da je nedopustno, da bi ob uvajanju novih tehnologij opuščali vse komunikacijske kanale in klasične dostope do vseh storitev, ki so potrebne ljudem. Razvoja prav gotovo ni mogoče ustaviti, treba pa je zagotoviti, da lahko starejši uresničujejo svoje ustavne pravice tudi na klasičen način.

Spoštovani,

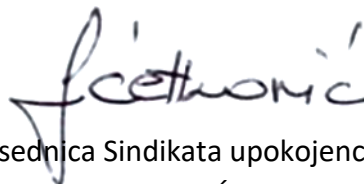
pričakujemo, da boste v okviru svojih pristojnosti in odgovornosti poskrbeli, da bo ob uvajanju digitalnih tehnologij za dostop do javnih storitev, to narejeno usklajeno med vsemi deležniki. Normalno bi bilo, da se bi na posameznih področjih uporabljala ista programska oprema in zbirka podatkov, da se ne bo ponovno po desetletjih ugotavljalo, da ni podatkov, kot sedaj pri čakalnih vrstah. Pričakujemo, da se bo vključevalo bodoče uporabnike, tudi starejše, in da bo tako zagotovljeno, da uporaba novih tehnologij in digitalizacije ne bo onemogočala in otežila dostopa do javnih storitev ter da bodo dostopi preko portalov prijazni in enostavni.

Pričakujemo, da boste zagotovili, da ob uvajanju novih tehnologij ne bodo opuščeni vsi komunikacijski kanali in klasični dostopi do vseh storitev, ki so potrebne ljudem. Razvoja prav gotovo ni mogoče ustaviti, treba pa je zagotoviti, da lahko starejši uresničujemo svoje pravice tudi na klasičen način.

Spoštovani, že pred leti smo zapisali: »Teško je v naši domovini biti star«

Želimo to spremeniti, zato je naše vodilo »NIČ O NAS – STAREJŠIH BREZ NAS«

Ali boste prispevali k udejanjanju tega našega slogana?

Predsednica Sindikata upokojencev Slovenije
Francka Četković